

Vertalen

Gesprek

Een paar medewerkers van een aannemerij bereidden zich met ons voor op het vraaggesprek dat hun te wachten stond in het kader van een prestatie-inkoop. Een was Brits en dat bood een extra uitdaging. Het gesprek zou in het Nederlands gaan. Stond de uitvragende partij toe dat de een de vragen voor de ander naar het Engels zou vertalen? En mochten de aannemers ervan uitgaan dat de vragenstellers Engels verstonden? Of moesten de antwoorden ook worden vertaald?

Genoeg

Extra uitdagend was dat we onze op- en aanmerkingen, suggesties en adviezen in het Nederlands én het Engels moesten geven. Als Nederlandstalige heb je in het Nederlands soms aan een paar woorden genoeg om een opmerking van kleur en context te voorzien. Zoals: “Laat met voorbeelden zien dat jullie veel succes hebben met polderen.” Die zin van het Nederlands naar het Engels overbrengen gaat prima, op één woord na. Want “polderen”? Hoe zet je in een andere taal een woord om, waar een wereld achter schuil gaat? Waarmee we het van oudsher zoeken naar oplossingen impliceren, die én het algemeen belang dienen én waar iedereen uit welbegrepen eigenbelang mee kan leven?

Meer

Om dezelfde boodschap in het Engels te vertalen, hadden we plots veel meer woorden nodig – vooral om de kleur en de context toe te lichten. En

het werd nog een graadje ingewikkelder, toen de Brit vroeg waar wij verder zoal ons brood mee verdienden. “Nou, met procesmanagement,” is het beknopte antwoord. Maar hoe zeg je dat nou kort in het Engels (Of Frans, Duits, Noors, ...)? Want ook in het Nederlands is dat antwoord eigenlijk al te kort. “Procesmanagement” wordt gebruikt voor het ontwerpen van administratieve organisaties. Maar ook voor het maken en beheren van werkprocessen. Én voor laten samenwerken van partijen die van elkaar afhankelijk zijn om hun doelen te realiseren – en dat is onze stiel.

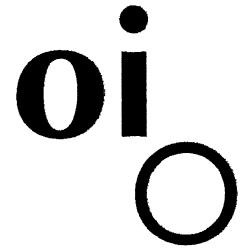
Word Magic

Van [David Bellos](#) begrijp ik dat *Word Magic* – het idee dat iets bestaat omdat er een woord voor is – hier de boel compliceert. In “*Is that a fish in your ear? The amazing adventure of translation*” schrijft hij dat de werking van Word Magic ons lui maakt. We gaan ervan uit dat een woord rechtstreeks is gekoppeld aan een ding, een idee, een concept. En klaar is kees. Maar we vergeten ons af te vragen, welke aannames en veronderstellingen aan dat woord ten grondslag liggen en in welke context het wordt gebruikt.

Hoofdredactie

Om iets adequaat te vertalen, kun je dus niet volstaan met de woorden I-op-I over te zetten. Je moet er de aannames, veronderstellingen en context in betrekken om de betekenis van wat je vertaalt goed over te dragen.

Dat gaat op als je iets van het Nederlands in een andere taal vertaalt. Maar net zo goed als je iets van het Nederlands naar het Nederlands overbrengt.

www.oio.nl

Neem verdragen, contracten, overeenkomsten, intentieverklaringen, nota's en notities, mondelinge afspraken en uitspraken, ... Het zijn stuk voor stuk vertalingen van hoe procesdeelnemers met hun eigen belangen en behoeften en die van de anderen omgaan om samenwerking tot stand te brengen. Een procesmanager doet de eindredactie van een vertaling: hij reikt alternatieve woorden aan, let erop dat procesdeelnemers oog blijven hebben voor elkaars context, schaaft zondig aan formuleringen. Maar de hoofdredactie – is dit een goede vertaling of niet? – is en blijft van de deelnemers.

(december 2017)